

17.07.2020

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**17 Temmuz 2020
Cuma**

17.07.2020

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

17 Temmuz 2020 Cuma

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU KARARI

— Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Kurulunun 10/07/2020 Tarihli ve 2020/127 Sayılı Kararı

YÖNETMELİKLER

- Alışveriş Merkezleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Türkiye Elektromekanik Sanayi Anonim Şirketi Genel Müdürlüğünün 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü Maddesinin Birinci Fıkrasının (g) Bendi Kapsamında Yapacağı Mal ve Hizmet Alımları Hakkında Yönetmelik
- Trakya Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Trakya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Trakya Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Hazırlık Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

- Anayasa Mahkemesinin 12/6/2020 Tarihli ve E: 2019/74, K: 2020/29 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 2/6/2020 Tarihli ve 2017/15118 Başvuru Numaralı Kararı

Kurbanda 'küçükbaş'a büyük ilgi

Pandemi nedeniyle alınan hijyen önlemleri bu yıl kurban satışlarına da damga vuracak. Daha önce ortak olup büyükbaş hayvan kesen birçok vatandaşın kendi kurbanı için küçükbaş tercih etmesi bekleniyor.

COVID-19 salgını 'kurbanlık' tercihlerini de etkilemeye başladı. Hayvan besicileri ve sektör temsilcileri pandemi nedeniyle bu yıl diğer yıllara istinaden küçükbaş kurbanlığa rağbetin daha fazla olacağı görüşündeler. 900 ila 3000 lira arası olan küçükbaş hayvanların satışında patlama yaşanacağı tahmininde bulunan yetkililer, değeri 10100 bin lira aralığında düşünülen büyükbaş kurbanlık satışlarındaki durumu ise pek kestiremiyor.

Sektör temsilcileri pandemi nedeniyle birçok kişinin tatil planını ertelemesinin ve Suudi Arabistan'ın da belli sayıda hacı kabul edeceğini açıklamasıyla Türkiye'de kurban kesiminde yüzde 1020 civarında ciddi bir artış yaşanacağı görüşündeler. Aynı zamanda bu yıl kurbanlık bağışlarında da artış yaşanacak. 2019'da ortalama kurbanlık fiyatlarının küçükbaşta 900-1500 lira arasında, büyükbaşta 10 bin lira civarlarında olduğunu kaydeden yetkililerce bu yıl fiyatların; keçilerde 900-1000 lira, koyunlarda 1050-1500, koçlarda 2000-3000, sığırlarda 10-25 bin, boğalarda da 50-100 bin lira arasında olacağı kaydediliyor.

Üretici ve tüccar 'Kurban'ı tercih ediyor

Kurbanlık hayvan sektörünün farklı bir alan olduğunu, Türkiye'de 18 milyon civarında büyükbaş hayvan varlığının bulunduğunu söyleyen Türkiye Damızlık Sığır

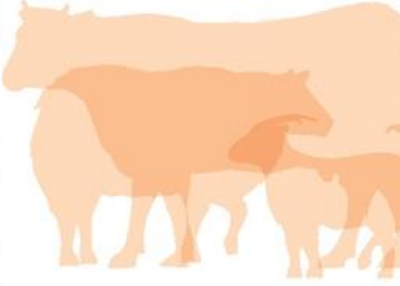
Yetiştiricileri Merkez Birliği (TDSYMB) Başkanı Kamil Özcan, “Hayvan ticareti yapan üretici ve tüccar hayvanlarını daha fazla fiyattan satma amacıyla Kurban Bayramı'nı tercih ederler. Mezbahada kesilen hayvanın kilo fiyatı bellidir, ama kurbanda arz ve talebe göre tahminidir. Bu yüzden kurban daha caziptir” şeklinde konuştu.

Kırmızı et tüketimi düştü, fiyatlar geriledi

Vatandaşların virüs nedeniyle hem kendi, hem de diğer insanların sağlıklarını tehlikeye sokmamak adına kurbanlarını özellikle bayramın birinci günü kesmekte ısrar etmemeleri uyarısında bulunan Türkiye Kırmızı Et Üreticileri Merkez Birliği (TÜKETBİR) Başkanı Bülent Tunç, pandemiden dolayı, turizm sektöründeki otellerin açılmaması nedeniyle et fiyatlarında yüzde 15-20 oranında düşüş yaşandığını söyledi. 1-2 ay öncesinde 38-40 liraya çıkan fiyatların şu günlerde bölgelere göre 32-35 bandında seyrettiğini belirten Tunç, “Ülkemize her yıl ortalama 40-50 milyon turist geliyor ve otellerdeki et tüketimi de buna bağlı olarak artıyordu. Tüketim olmayınca, üreticideki yetişmiş mala karşı satış noktalarında kayda değer bir pazarın olmaması fiyatların inmesine neden oldu” açıklamasını yaptı.

Yıllara göre büyükbaş ve küçükbaş hayvan varlığı

Yıl	Büyükbaş	Küçükbaş
2013	14.532.848	38.509.795
2014	14.244.673	41.462.349
2015	14.127.837	41.924.100
2016	14.222.228	41.329.232
2017	16.105.025	44.312.308
2018	17.220.903	46.117.399
2019	17.872.331	48.481.479

*Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü verileri

Tokalaşma ile pazarlığa son

Artan yem maliyetleri ile birlikte, koronavirüs etkilerinin yanı sıra bölgesel farklılıkların da fiyatlara yansıtacağına altını çizen, Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği (TÜDKİYEB) Başkanı Nihat Çelik ise bayram sonrası ortalama canlı kilogram koyun fiyatlarının; kuyruklularda 24-25 lira, kuyruksuzlarda 26-27 lira arasında olacağını tahmin ettiklerini belirtti. Hayvanın vassına göre fiyatların daha yüksek olabileceğini de sözlerine ekleyen Çelik, geçen seneki kurbanda yaklaşık 800 bin büyük, 2,7 milyon küçükbaş hayvanın kesildiği bilgisini verdi. Çelik, satıcılar ile müşteriler arasında adet olan tokalaşma pazarlığından pandemi nedeniyle uzak durulması gerektiğine işaret etti.

Makarnalık buğdayda stokçuluk ve enflasyon uyarısı

Hububat üreticilerinin desteklenmesi amacıyla geçtiğimiz nisan ayında Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ'nin (TÜRKŞEKER) sözleşmeli tarım uygulamasına hububat ürünlerinin de dahil edilmesi uygulamasını değerlendiren Türkiye Makarna Sanayicileri Derneği (TMSD) Yönetim Kurulu Başkanı Abdülkadir Külahçioğlu, söz konusu uygulamada piyasadan daha yüksek alım fiyatları nedeniyle makarna sektörünün olumsuz etkilendiğini kaydetti. Uygulama kapsamında TÜRKŞEKER'in pancar üretimi dışındaki çiftçiler de dâhil olmak üzere makarnalık buğdayda TMO ve sanayici fiyatlarından yüzde 4 oranında daha fazla fiyat teklifi verdiğini belirten

Abdülkadir Külahçioğlu, stokçuluk ve gıda enflasyonunu artacağı uyarısı yaptı. Abdülkadir Külahçioğlu, "Başlangıçta sözleşmeli Pancar çiftçisini desteklemek ve hububat ekim alanlarını arttırmak adına iyi niyetle başlayan proje rotasından çıkarak hiç istenmeyen gelişmelere sebep olmuştur. Bu alımların piyasada yükselme yaşanacağı fikrine sebep olması nedeni ile de ilgili- ilgisiz şahıs ve firmalar ucuz kredi kullanarak stokçuluk faaliyetlerine başlamıştır. Mevcut alımların yüksek fiyat vererek devam etmesi halinde, makarnalık buğday fiyat artışının; iç piyasa makarna fiyatlarına yansıtacağı ve enflasyonu tetikleyeceği aşikârdır" dedi. TÜRKŞEKER'in piyasadan yüksek fiyatlarla topladığı makarnalık buğdayı hangi amaçla kullanacağı veya nasıl bir satış yöntemi izleyeceği konusunda herhangi bir açıklama yapmamasının da sektöre olumsuz yansıdığına dikkat çeken Abdülkadir Külahçioğlu, "Makarnalık buğday fiyatları anormal derecede yükseliyor. TÜRKŞEKER'in sözleşmeli alım dışında buğday ticareti faaliyetlerini ve TMO tarafından uygulanan fiyatların önce yüzde 2 sonrasında ani bir kararla yüzde 4 üzerinde istikrarı bozucu alımlarının durdurulmasını sektörümüz ve kamuoyu adına talep etmekteyiz" diye konuştu.

Mini istihdam paketi komisyondan geçti

İş akitlerinin feshedilmesini engelleyen uygulama ile kısa çalışma uygulamasının uzatılması düzenlemelerin de bulunduğu İşsizlik Sigortası Kanunu ile bazı kanunlarda değişiklik öngören kanun teklifi, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda kabul edildi.

İş gücü piyasasında normalleşme sürecinin hızlandırılması, COVID-19 salgını gerekçesiyle iş akitlerinin feshedilmesini engelleyen uygulama ile kısa çalışma uygulamasının uzatılması, Soma'daki maden işçilerinin kıdem tazminatlarının ödenmesine ilişkin düzenlemelerin de bulunduğu "İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi", TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda kabul edildi.

AK Parti milletvekillerinin imzasını taşıyan "İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi" ile Yükseköğretim Kanunu'nun kamu kuruluşları ve vakıflarda görevlendirme düzenlemesi kapsamında Türkiye Bilimler Akademisinde görevlendirilenlerin sosyal ve mali hakları emsalleri ile eşitleniyor.

Cumhurbaşkanı'na kısa çalışma ödeneği yetkisi

Teklifle, yeni tip koronavirüs (COVID-19) salgını gerekçesiyle Cumhurbaşkanı'nın kısa çalışma başvurusunu 31 Aralık 2020 tarihine kadar uzatma yetkisi genişletiliyor.

17.07.2020

Buna göre, Cumhurbaşkanı 31 Aralık 2020 tarihi korunarak, kısa çalışma ödeneğinin süresini sektörel olarak ayrı ayrı veya bir bütün olarak uzatabilecek.

Teklifte ekonominin normalleşmeye başlamasıyla birlikte iş yerinde haftalık normal çalışma sürelerine dönülmesinin teşvik edilmesine ilişkin düzenlemeler yer alıyor.

Buna göre, COVID-19 salgını kaynaklı zorlayıcı sebebe bağlı olarak özel sektör iş yerlerinde kısa çalışma ödeneğinden yararlananlar ile nakdi ücret desteğinden yararlananların çalıştıkları iş yerinde haftalık normal çalışma sürelerine dönülmesi halinde sigortalı ve işveren paylarının tamamı 31 Aralık 2020 tarihini geçmemek üzere 3 ay süreyle İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanacak.

İşverene her bir ay için sağlanacak destek süresi; Kısa çalışma ödeneği alanlar için kısa çalışma ödeneği aldığı aylık ortalama gün sayısını, nakdi ücret desteğinden yararlandırılanlar için nakdi ücret desteği aldıkları aylık ortalama gün sayısını geçemeyecek.

Kısa çalışmadan yersiz yararlandığının tespiti veya kısa çalışma başvurusuna yönelik uygunluk tespitinin olumsuz sonuçlanması ya da nakdi ücret desteğinden yersiz yararlandığının tespiti halinde, iş yeri bu düzenleme kapsamında sağlanan destekten yararlanamayacak veya yersiz yararlanmış sayılacak. Destekten yersiz yararlandığının tespiti halinde, yararlanılan destek tutarı işverenden gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte tahsil edilecek.

Söz konusu teşvikten yararlanmakta olan işverenler, bu teşvikten yararlanılan ayda aynı sigortalı için diğer sigorta primi indirimi, teşvik ve desteklerinden yararlanamayacak.

Düzenleme kapsamında İşsizlik Sigortası Fonu tarafından işverene sağlanan, sigortalı hissesine karşılık gelen destek tutarının sigortalıya ödenmesi işverenden talep edilemeyecek. İşsizlik Sigortası Fonu'ndan düzenleme kapsamında karşılanan tutarlar, gelir ve kurumlar vergisi uygulamalarında gelir, gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınmayacak.

Cumhurbaşkanı, düzenlemede yer alan 3 aylık süreyi sektörel olarak ayrı ayrı veya bir bütün olarak 6 aya kadar uzatmaya yetkili olacak.

İşten çıkarma yasağı 30 Haziran 2021'e kadar uzayabilir

COVID-19 salgını gerekçesiyle işçilerin iş akitlerinin feshedilmesinin önüne geçilmesine yönelik düzenlemenin uygulama süresini, 3'er aylık sürelerle 30 Haziran 2021 tarihine kadar uzatabilmesi için Cumhurbaşkanı'na yetki veriliyor.

Ayrıca, belirli süreli iş veya hizmet sözleşmelerinde sürenin sona ermesi, işyerinin herhangi bir sebeple kapanması ve faaliyetinin sona ermesi, ilgili mevzuata göre yapılan her türlü hizmet alımları ile yapım işlerinde işin sona ermesi halleri, fesih engelinin istisnaları arasına ekleniyor.

Soma'da 13 Mayıs 2014 tarihinde meydana gelen maden ocağı kazası sonrasında, Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumunun taraf olduğu rödovans sözleşmeleri kapsamında yer alan Işıklar, Atabacası ve Geventepe ocaklarında çalışan ve kıdem tazminatına hak kazanacak şekilde hizmet akdi sona erdirilen işçilerden kıdem tazminatlarını alamayanların tazminatları, Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu tarafından ödenecek. Yapılan ödeme nedeni ile Kurumun rödovans sözleşmesinin tarafı olan ilgili şirkete, şirketlere rücu hakkı saklı tutuluyor.

Toplu taşıma araçlarının engellilerin erişilebilirliğine uygun olmasının sağlanabilmesi için yapılacak yükümlülükleri düzenleyen hükümler uyarınca, ilk kez denetlenerek eksikliği olduğu tespit edilenler ile daha önce tespit edilip süre verilenlere; karşılanması gereken yükümlülüklerin yeni koronavirüs salgını sebebiyle aksaması dolayısıyla, yükümlülüğün maliyet ve niteliğine göre ilave süre verilebilecek.

Otoyollardan geçiş ücreti ödemedен geçen yabancı plakalı araçlar, yerli plakalı araçlarla aynı ceza ve usullere tabi olacak.

COVID-19 salgını nedeniyle eğitimlerin aksaması ve ilgili sınavların gerçekleştirilememesinden kaynaklı oluşacak uzman ve hekim açıklarını önlemek amacıyla, İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun, 50'den az çalışanı olan ve az tehlikeli sınıfta yer alan işyerleri ile kamuya ait işyerlerinde iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi görevlendirilmesine ilişkin hükmünün yürürlüğü ötelenek.

Madde ihdası

Komisyonunda teklife ihdas edilen maddeyle İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadale Edilmesi Hakkındaki Kanun'a madde ihdas edildi.

Buna göre, bireylerin kişilik haklarına, özel hayatın gizliliğine ve diğer temel hak ve özgürlüklere aykırı ya da çocukların fiziksel ve psikolojik gelişimlerine zarar verici şekilde internet kullanımının önlenmesi amacıyla TBMM bünyesinde Dijital Mecralar Komisyonu kurulacak.

Komisyon 17 üyeden oluşacak. Komisyonun üye dağılımı siyasi parti gruplarının parti grupları toplam sayısı içindeki yüzdelik oranına göre belirlenecek.

İsteyen TOGG fabrikasına iz bırakacak

Gemlik'teki Türkiye'nin Otomobili fabrikasının temel atma töreni için tarih kesinleşti. Fabrika inşaatının temeli, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımıyla 18 Temmuz Cumartesi günü atılacak. İsteyen üretim tesisine adını yazdırabilecek.

Türkiye'nin Otomobili Girişim Grubu (TOGG) tarafından hayata geçirilen Türkiye'nin Otomobili projesinde süreç hızlanıyor. Bursa'nın Gemlik ilçesinde kurulacak fabrikanın ÇED raporu, imar izni ve inşaat ruhsatının alınmasının ardından temel atma töreni için de tarih kesinleşti. Türkiye'nin Otomobili'nin fabrika inşaatının temeli Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımıyla 18 Temmuz Cumartesi günü atılacak.

Bakan Varank, sosyal medyadan duyurdu

Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank, yerli otomobil üretimi için Bursa Gemlik'te tahsis edilen arazide inşaat başlama tarihinin 18 Temmuz olarak belirlendiğini açıkladı. Paylaşımında, fabrikanın temelinin atılacağı alana ilişkin fotoğrafa da yer veren Varank, "18 Temmuz 2020, 17.30, Gemlik, Bursa" notunu düştü.

17.07.2020

Törende, yeni tip koronavirüs (Kovid-19) tedbirleri kapsamında sınırlı sayıda konuk hazır bulunacak. Temelin atılmasının ardından TOGG, yerli otomobil üretimi için Gemlik'te tahsis edilen arazide inşaaata başlayacak.

TOGG geçtiğimiz günlerde Bursa'daki kurulacak fabrika Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndan Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) raporunu almış, ardından imar izni ve inşaat ruhsatını aldığını duyurmuştu.

TOGG, Türkiye'yi tarihe iz bırakmaya davet ediyor

TOGG, Gemlik'teki inşaat başlangıç töreni'ne özel, #YenilikteBenDeVarım başlığıyla bir kampanya başladığını duyurdu. Kampanya kapsamında, TOGG'un Gemlik'teki üretim tesisine adını yazarak bu tarihi ana iz bırakmak isteyenler www.yeniliktebendevarim.com adresine davet ediliyor. Siteye girip adını yazan herkes, adı ve altında #YenilikteBendeVarım etiketli bir sertifika ve iki farklı fotoğrafı indirerek sosyal medya hesaplarında paylaşabiliyor. Etkinlik boyunca sitede toplanacak olan isimler Gemlik'teki üretim merkezinde bir kapsül içinde saklanarak tarihe bir iz olarak kalacak.

22 milyar TL yatırım yapılacak

Yılda 175 bin adet üretim kapasitesi ile kurulacak olan fabrika toplam 22 milyar TL yatırım ile hayata geçirilecek. Doğrudan 4 bin, dolaylı 20 bin kişiye istihdam sağlayacak olan fabrika tamamlanıp üretime geçtiğinde Avrupa'nın ilk geleneksel olmayan (bünyesinde içten yanmalı araçlar üretmeyen) elektrikli araç tesisi olacak.

Doğuştan yüzde yüz elektrikli C Segmentinde bir SUV'la başlayacak olan fabrikadaki üretim takip eden yıllarda tamamı yine yüzde yüz elektrikli C Sedan, C Hatchback, B SUV ve C MPV modelleri ile devam edecek. İlk araç 2022'de banttan çıkmış olacak.

‘Kıdem’ bir kez daha rafa kalktı!

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın gündeme getirdiği kıdem tazminatının fona devrine ilişkin çalışmalar askıya alındı. DÜNYA'nın edindiği bilgilere göre, konu üzerinde çalışmak üzere bilim insanlarınınca bir kurul oluşturulması yönünde başlatılan girişimden vazgeçildi.

Kıdem tazminatı sistemi yerine bir fon kurulması önerisiyle başlayan çalışmalar kapsamında gündeme gelen, tarafların görüşlerinin alınacağı sürecin durduğu öğrenildi. DÜNYA'nın edindiği bilgilere göre, tarafların teklifi olarak ortaya atılan, tarafların önereceği bilim insanlarının çalışma yapması yönünde başlatılan girişimden vazgeçildi. Herhangi bir kurul oluşturulmadı.

Görüşlerine başvurduğumuz işçi ve işveren tarafı temsilcileri de mevcut önerinin yeniden gündeme gelmesini beklemediklerini vurguladılar. Daha önce TBMM'nin yeni çalışma döneminde bu yönde bir girişim olabileceği ihtimalinden söz ediliyordu.

Öte yandan, işsizlik sigortası fonu kesintisinin artırılmasına yönelik hazırlığın da kısa vadede gündemde olmadığı ancak hükümetin istihdamı koruma ve artırma amaçlı faaliyetlerin kaynak ihtiyacı nedeniyle ihtimal dışı bırakmadığı kaydedildi.

Memnun olan taraf yok!

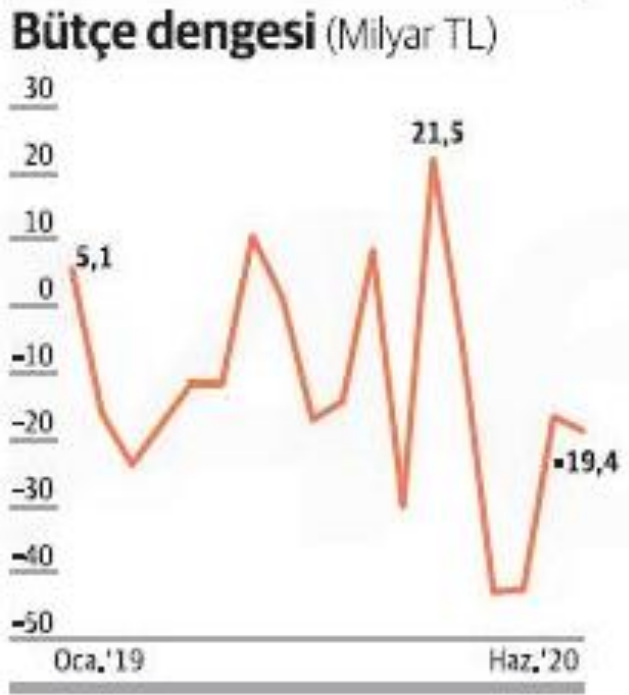
Çalışma hayatının gündemini uzun süredir oluşturan kıdem tazminatının yerine fon kurulması tartışmalarında suların durulması bekleniyor. İşçi kesiminde eylemlere de neden olan, işveren kesiminin de hoşnutsuzluğunu dile getirdiği önerinin ardından, tarafların Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan başkanlığında yapılan toplantıda da konu belirsiz bırakılmıştı. O toplantıda kararlaştırılan bilim kurulunun ise gündemden düştüğü öğrenildi.

DÜNYA'nın edindiği bilgilere göre tarafların önerisiyle Cumhurbaşkanlığı ekibinin de katkı vereceği, teknik kişilerden oluşan bir kurul oluşturulması ve konunun tartışılması, mümkünse yeni öneriler geliştirilmesi söz konusu edilmişti. İşçi kanadından bazı konfederasyonlar, önerinin ilgili bakanlıklarca ısrarla sahiplenileceği ihtimaline dayalı olarak tutumlarını sertleştirmişti. Gelinen aşamada bilim kuruluna yönelik tarafların hiçbirinin herhangi bir adım atmadığı ve önerinin gündemden düşürüldüğü kaydedildi. Bilgi veren kaynaklar, bunda kıdem tazminatı yerine fon kurulması önerisinin sonbahar aylarında da gündeme getirilmesinden vazgeçilmesinin söz konusu olduğunu, TBMM yeni çalışma döneminde önerinin tekrarlanmasının “düşük bir ihtimal” haline geldiğini belirttiler.

Prim artışı gündemde

Diğer yandan, işveren kesiminin tepkilerine neden olan işsizlik sigortası işveren payının yüzde 1'den yüzde 2'ye çıkarılması önerisinin ise gündemdeki yerini koruduğu belirtildi. İşsizlik sigortası fonu, salgın döneminde ve sonrasında istihdamı koruma ve sosyal destek amaçlı olarak ciddi kullanıma sahne oldu. Gelecek dönemde de hem istihdamın korunması, hem de artırılması yönünde politika ihtiyacının süreceği, kaynak oluşturmak amacıyla da işsizlik sigortası fonuna ilave para girişine ihtiyaç olacağı vurgulandı. İşsizlik sigortası işveren payının yüzde 1'den yüzde 2'ye çıkarılmasına yönelik resmi bir taslak hazırlanmamış ve kamuoyuna tartışma amaçlı olarak yansıtılmıştı. İşveren kuruluşları bu artışa itiraz ediyor.

Bütçe, haziranda 19,4 milyar TL açık verdi

Merkezi yönetim bütçesi, haziranda 19,4 milyar lira açık verdi. Açık tutarı ilk 6 ayda 109,5 milyar liraya yükseldi. Yıllık bazda bütçe gelirleri yüzde 19,5 bütçe harcamaları ise yüzde 26,8 arttı. Haziranda vergi gelirleri de geçen yıla göre yüzde 23,5 oranında artarak 55,4 milyar TL oldu. Kurumlar vergisi tahsilatının haziran ayına ertelenmiş olması ile birlikte artırılan ek gümrük vergileri ve ÖTV'nin geçen yıldan gelen baz etkisi, bütçenin gelir kalemine güçlü destek verdi. Geçen yıla göre kurumlar vergisi yüzde 1195, ithalde alınan katma değer vergisi yüzde 96 artarken, dahilde alınan KDV yüzde 75 azaldı. Merkezi yönetim bütçesi, yılın ilk yarısında koronavirüs kaynaklı vergi tahsilatlarında yapılan ötelemelerin de etkisiyle bir önceki yıl aynı döneme göre yüzde 39,5 artışla 109,5 milyar TL açık verdi. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından açıklanan bütçe gerçekleştirmelerine göre 2019 yılı Ocak-Haziran döneminde 27,8 milyar TL olan faiz dışı açık, bu yıl ilk altı ayında 38,2 milyar TL'ye çıktı. Yılın ilk yarısında bütçe giderleri 564,9 milyar TL oldu. Faiz harcamaları 71,3 milyar TL, faiz hariç harcamalar ise 493,6 milyar TL olarak gerçekleşti. Ocak

Haziran dönemi bütçe giderleri geçen yılın aynı dönemine göre %17,3 arttı. Verilere göre merkezi yönetim bütçe gelirleri ilk 6 ayda 455,4 milyar TL, vergi gelirleri 336 milyar TL, genel bütçe vergi dışı gelirleri ise 105,1 milyar TL oldu. Bu arada 2020 yılında merkezi yönetim bütçe giderleri için öngörülen 1 trilyon 95 milyar 461 milyon lira ödeneğin yüzde 51,6'sı kullanılmış oldu.

Haziranda bütçe açığı 19.4 milyar lira

Hazine verilerine göre 2019 yılı Haziran ayında 12.05 milyar TL bütçe açığı verilmiş iken 2020 Haziran ayında 19.37 milyar TL açık verildi. Geçen yıl haziran ayında 7.7 milyar TL faiz dışı açık verilmiş iken 2020 Haziran'da 13.1 milyar TL faiz dışı açık verildi. Bütçe giderleri haziranda bir önceki yıl aynı aya göre %26.8 artışla 85.6 milyar TL, bütçe gelirleri %19.5 artarak 66.3 milyar TL oldu. Bütçe tahminine göre bütçe gelirlerinin haziran ayı gerçekleşme oranı 2019'da yüzde 6,3 olarak kayıtlara geçerken, geçen ay yüzde 6,9 oldu. Vergi gelirleri tahsilatı, geçen ay 2019'un aynı ayına göre yüzde 23,5 artarak 55 milyar 443 milyon liraya çıktı. Vergi gelirlerinin bütçe tahminine göre gerçekleşme oranı ise yüzde 7,1 olarak tespit edildi. Bu dönemde genel bütçe vergi dışı diğer gelirleri yüzde 2,3 artarak 8 milyar 988 milyon lira olarak hesaplandı. Özel bütçeli idarelerin öz gelirleri 1 milyar 202 milyon lira, düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirleri 640 milyon lira olarak belirlendi. Vergi türleri bakımından haziranda geçen yılın aynı ayına göre, kurumlar vergisi yüzde 1195,3, ithalde alınan katma değer vergisi yüzde 95,8, özel tüketim vergisi yüzde 25,4, damga vergisi yüzde 7,4, harçlar yüzde 119,7, diğer vergiler yüzde 125,5 artarken, banka ve sigorta muameleleri vergisi yüzde 9,1, gelir vergisi yüzde 22,9, dahilde alınan katma değer vergisi yüzde 75 düşüş gösterdi. Tera Yatırım Ekonomisti Enver Erkan, "Pandemi koşullarından dolayı reel ekonomiyi oluşturan sektörlerle verilen destekler ve istihdam piyasası dinamiklerini korumak amacıyla sağlanan teşviklerin devam etmesini bekliyoruz. Bu noktada bütçe giderleri tarafında artan eğilim devam edecektir. TBMM'ye getirilen paket çerçevesinde istihdam desteklerinin uzatılması beklentisinin de artması, bu çerçevede hükümetin önceliğinin pandeminin verdiği hasarların azaltılması olduğunu göstermektedir" dedi.

Kıdem tazminatı ve part-time çalışma için düzenleme! Cumhurbaşkanı talimat verdi

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın hazırladığı istihdam paketi konusunda Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan devreye girdi. İçinde, kıdem tazminatı, part-time çalışma gibi tartışmalı düzenlemelerin bulunduğu geniş kapsamlı çalışma konusunda Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Bu konuları taraflara sorarak uzlaşma arayıp daha sonra getirin" dedi.

İçinde kıdem tazminatı düzenlemesi, part-time çalışma gibi başlıkları barındıran istihdam paketi hakkında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan devreye girdi. Ak Parti Merkez Yürütme Kurulu Toplantısı'nda (MYK) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı Zehra Zümrüt Selçuk istihdam paketiyle ilgili bilgi verirken, düzenlemenin biran önce yasalaştırılması konusunda yardım istedi. MYK'da kıdem tazminatı düzenlemesi, part-time çalışma gibi konularda tam uzlaşma sağlanamadığı yolunda görüşler dile getirildi. Böyle bir sürecin, TBMM'deki diğer çalışmalarını etkileyeceğine ilişkin yorumlar yapıldı.

EKİMDEN SONRA

Bunun üzerine Erdoğan, “Ne kadar acele?” diye sordu. Bu konuda tam bir görüş birliği oluşmadığı için düzenlemenin bu bölümlerinin yeni yasama dönemine kalması benimsendi. Erdoğan, bu başlıklarda tarafların görüşü alınarak, bir kez daha uzlaşma aranması konusunda öneride bulundu. Paketin, acil olan ve uzlaşma sorunu olmayan bölümleri, TBMM’ye sevk edilirken, diğer başlıkların ekimden sonra gündeme getirilmesi benimsendi.

İŞKOLU SORUNU

Bu arada, bazı işkollarında yetkileri düşme tehlikesinde olan sendikalar için tanınan ek sürenin bu kez verilmemesi de kararlaştırıldı. Toplantıda gündeme gelen bu konuda, her yıl yapılan bir yıllık süre uzatımının bu kez yapılmaması planlandı. Bu durum, küçük bir çok sendikanın işyerlerinde yetkilerini kaybetmesi anlamına geliyor.

MADDELER NELER İÇERİYOR

Yeni yasama dönemine kalan pakette, kıdem tazminatı fonu düzenlemesinin yanı sıra, part-time çalışmaya ilişkin de düzenleme bulunuyor. Part-time çalışmanın bazı sektörde uygulanmasının önü açılıyor. Ayrıca part-time çalışanlara sigorta yapılmasını sağlayacak bazı düzenlemelerin de pakette olacağı belirtiliyor. Düzenleme ile 25 yaş altı ve 50 yaş üstü kişiler için şart aranmaksızın, ‘belirli süreli iş sözleşmesi’ yapılabilecek. İşverenler bu kişileri daha kolay istihdam edebilecek. İşe iade gibi haklar ortadan kalkacak. Bu iş sözleşmelerinin süresi, en fazla iki yıl uzatılabilecek. İki yılı aşan sözleşmeler belirsiz süreli sözleşme haline gelecek. Bu da işverenin sık sık eleman değiştirmesi anlamına gelebilecek. 50 yaş üstünde olan, emeklilik için prim şartını tamamlamış kişiler de benzer iş sözleşmesiyle bu koşullarda çalıştırılacak.

Yıllardır sessiz kalan TÜSİAD da ekonomik krize isyan etti

TÜSİAD Başkanı Simone Kaslowski, Türkiye'nin yabancı sermaye girişlerinin azaldığı bir döneme girdiğine dikkat çekti. Kaslowski, piyasada serbestliği azaltmanın maliyetinin yüksek olacağını vurgulayarak, krizden çıkış için 2021 yılına işaret etti. Türkiye'nin yeni dünya düzeninde yer alabilmesi için serbest piyasadan vazgeçmemesi gerektiğine dikkat çekiyor.

Sözcü'den Sayime Başçı'nın haberine göre, Kovid-19 ile birlikte tüm dünyada olduğu gibi ekonomik ve toplumsal anlamda büyük sarsıntı yaşayan Türkiye, 2018 kur krizinin etkisini atlatamadan yakalandığı bu global krizde önemli bir dönüm noktasında. Dünyada tedarik ağı ve ticaret, özgür, demokratik ortamlara doğru yeni bir yol çizmeye hazırlanırken, tam anlamıyla krizden çıkış için 2021'i gösteren iş dünyası, Türkiye'nin yeni dünya düzeninde yer alabilmesi için serbest piyasadan vazgeçmemesi gerektiğine dikkat çekiyor.

Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği Başkanı Simone Kaslowski, Türkiye'nin mevcut tablosunu "Aslında son üç yıldır çok düşük bir büyüme patikasında ekonomi, Cumhuriyet tarihimizin ortalama büyüme oranlarının çok altındayız.

Bu yıl da ekonomide yüzde 2 oranında küçülme bekliyoruz ki pek çok kurumun çok daha kötümser tahminleri var" değerlendirmeleri ile özetlerken, Türkiye'nin, yabancı sermaye girişlerinin sınırlı kaldığı, yatırımlarını kendi tasarruflarıyla finanse ettiği bir döneme girdiğine dikkat çekti.

Negatif reel faizin içeride tasarrufu caydırıcı etki yaptığını anlatan Kaslowski ile Kovid-19'un iş dünyasında yarattığı hasarı, dış politikadan ekonomideki son durumla ilgilide Sözcü'ye çarpıcı açıklamalarda bulundu.

TOPYEKÜN DEĞİL DAĞINIK BİR TOPARLANMA

'İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana yaşanan en büyük kriz' kabulüyle tüm dünyayı bir dönüm noktasına getiren Kovid-19 için bir hasar tespit çalışması yaptığınızda, iş dünyasında ortaya çıkan tabloyu özetler misiniz?

Talebin çok hızlı ve sert gerilediği, sağlık endişelerinin her şeyin önüne geçtiği bir dönem yaşadık. Ekonomiye sağlanan destekler ile istihdamımızı büyük ölçüde koruduk, finansmana erişim devam etti. Şimdi belli bazı sektörler haricinde talepte güçlü bir geri geliş görüyoruz.

Krizin yükü küçük işletmeler ve kayıt dışı çalışan kesim için çok daha ağır. Çünkü destekler kayıtlı çalışmayı şart koşuyor. Reel kesime verilen destekler de kredi kanalıyla verildi. Orada küçük işletmeler daha dezavantajlı. Ekonomide toparlanma bazı alanlarda ve bazı kesimler için hızlı ve iyi giderken, diğerlerinde yavaş ve maliyetli olmaya devam ediyor. Topyekün değil dağınık bir toparlanma var diyebiliriz. Bu durum eşitsizlikleri de derinleştiriyor.

İFLASLAR ARTACAK

Önemli bir borç yükü ile Kovid-19 krizine yakalanan işletmelerde, nakit akışındaki durgunluk ve borç yükü de düşünüldüğünde yeni bir iflas ve konkordato zinciri yaşanabilir mi?

Piyasaya verilen yüklü miktarda krediler işletmelere zaman kazandırıyor. Elbette arz ve talepte yaşanan bu büyük duruş iflas oranlarını bu yıl artıracak. Ama verilen destekler sayesinde bunun bir zincirleme etkiye dönüşmesinin önlendiğini düşünüyoruz. İcra takipleri yeniden başladı. Taşların yerine oturması için biraz daha beklemek gerekiyor.

KRİZDEN ÇIKIŞ 2021'DE

Sonbahar döneminde ortaya çıkacak tabloya dair öngörünüz ve enflasyon, büyüme gibi temel ekonomi verilerine dair tahminleriniz nedir?

Haziran ayı itibariyle talepte güçlenme var. Bundan sonra da toparlanma devam edecek. Ancak son üç yıldır ekonomi zaten çok düşük bir büyüme patikasında, Cumhuriyet tarihimizin ortalama büyüme oranlarının çok altındayız. Bu yıl yüzde 2 oranında küçülme bekliyoruz ki pek çok kurumun çok daha kötümser tahminleri var. Tam anlamıyla krizden çıkış küresel toparlanmaya bağlı olarak ancak 2021'de olacak.

TÜSİAD Başkanı Simone Kaslowski'ye göre bazı sektörler haricinde talepte güçlü bir geri geliş var.

UZUN VADEDE YATIRIMCI GİDER

Bu sürecin Türkiye ekonomisinde ve geleceğinde ortaya çıkardığı en büyük risk alanları hangileridir?

Türkiye, yabancı sermaye girişlerinin sınırlı kaldığı, yatırımlarını kendi tasarruflarıyla finanse ettiği bir döneme giriyor. Negatif reel faiz içeride tasarrufu caydırıcı etki yapıyor. Dışarıdan sermaye girişi yoksa ya yatırımlar sınırlı kalacak, ya da tasarrufları artırıcı faiz politikasına geçiş yapılacaktır.

Başka türlü ekonomik dengeyi sağlamak mümkün değil. Hem faiz hem kur aynı anda düşük tutulmaya çalışıldığında rezervlerimizde önemli miktarda düşüş oluyor. Daha fazla rezerv kaybı piyasalarda endişeye neden olabilir, kredi notumuzu etkileyebilir. İthalata vergi koyarak da cari açığı sınırlamak mümkün değil. Bu politika girdi maliyetlerini artırarak rekabet gücümüzü azaltıyor.

Rezervlerin geldiği noktada dış borcumuzu ödemekte bir zorluk şu anda görmüyoruz, IMF parasına ihtiyacımız yok. Ama serbest piyasa ilkeleriyle uyumlu politikalara ihtiyacımız var. Serbest piyasayı yönetmek ve istikrarlı tutmak kolay bir iş değil. Ama yönetemediğinizde kapatmak ya da serbestlikten vazgeçmenin maliyeti çok yüksek.

Piyasada serbestliği azalttığınızda kontrolünüz artar ve kısa vadede fayda görebilirsiniz ama uzun vadede yatırımcıyı kaybedersiniz. Serbest piyasayı güçlendirdiğimiz dönemlerde ekonomimizin sergilediği performans ortada, 1980'li ve 2000'li yılların başında ciddi atılımlar yaşadık.

Şu anda tedarik zinciri piyasa kurallarının çalışmadığı, özgürlüklerin güvence altına alınmadığı yerlerden tekrar Batı'ya kayıyor. Türkiye tedarik zincirlerinden pay almak istiyorsa serbest piyasadan asla vazgeçmemeli.

Devreye alınan düşük faizli kredi imkanlarının ekonomik toparlanmaya ne kadarlık bir katkısı olduğunu gözlemliyorsunuz? Borçlandırma temelli olarak ilerleyen bu tedbir politikalarına ve sahadaki sonuçlarına dair değerlendirmeleriniz nedir?

Hane halkı ve küçük işletmeler böyle durumlarda krediden ziyade doğrudan nakit desteği sağlanmasına ihtiyaç duyuyorlar. Dolayısıyla onlara özel programlara ihtiyaç var. Ancak unutmamalıyım ki kriz başladığında ekonomiye çok yüklü miktarda likiditenin çok hızlı bir şekilde verilmesi gerekiyordu. Bunun reel sektöre yönelik büyük bir kısmının bankalar üzerinden verilmesinin uygun bir yöntem olduğunu düşünüyoruz.

Ama bankaların tek başına bu yükün altına girmesi de beklenemez. Hazine garantili krediler bankacılık sektörünün bu likiditeyi sağlamasında önemli bir işlev gördü. Bu krediler özellikle KOBİ'ler için can

suyu oldu ve çarkların dönmesine yardım etti. Şimdi de talep üzerinde etkili olduğunu görüyoruz. Sanayi retimi mayısta nisana kıyasla yüzde 17 arttı. Banka ve kredi kartı harcamaları Şubat seviyelerine geri döndü.

KRİZLERE ODAKLANMAKTAN ÜRETKENLİĞE VAKİT KALMIYOR

Türkiye ekonomisinde kısa ve orta vadede bir düze çıkış bekliyor musunuz? Bu ıkıŐ hangi hamlelerle gerçekleŐebilir?

Orta ve uzun vadede politikaların nakit akıŐı-kredi döngüsünden çıkıp temel konulara, verimliliğe, inovasyona, dijital donŐme odaklanması gerekiyor. Son üç yıldır krizlere odaklanmaktan ekonomimizin üretkenliği ve rekabet gücünü tartıŐmaya vaktimiz kalmıyor. Hl masamızda uzun bir yapılacaklar listesi var. Rekabet gücü korumacılıkla değil, kalite ile verimlilikle olur. Kalite ve verimliliğe odaklanıldığında yatırım olur, istihdam olur, ihracat olur.

BELEDİYELERİN ÇALIŐMALARI FAYDALI

Uzun bir süredir yüksek işsizlik rakamları ve yüksek enflasyon baskısı altında kalan toplumda derin bir yoksullaŐma ve sosyal patlama riski öngörüyor musunuz?

Krizin etkisiyle zaten kayıt dışı kesimde verilere de yansıyan ciddi bir istihdam kaybı var. Mart ayı verisinde istihdamın 1 milyon kişi kadar azaldığını gördük. Nisan'da da bu devam etti. İstihdam destekleri durursa faydalanan herkesin iŐsiz kalması söz konusu değil. Çünkü ekonominin açılmasıyla birçoğu iŐbaŐı yapmaya başladı bile. Ancak desteklerin tamamen kaldırılabileceği bir ortam henüz yok.

Turizm, taŐımacılık, eğlence ve kültürel faaliyetler gibi alanlar hala kapalı sayılır. İstihdam desteklerinin bu tür sektörlerde mutlaka devam etmesi gerekiyor. Yoksulluğu önlemek için gelir kaybı yaşayan hane halkına doğrudan destekler devam etmeli. Belediyelerimizin bu amaçla yaptıkları çalıŐmaları da çok faydalı buluyoruz. Yoksullukla mücadelede merkezi ve yerel otoriteler işbirliğini artırarak çalıŐmaları yürütmeli.

BELİRSİZLİKLER YATIRIMCIYI ÜRKÜTÜYOR

TÜSİAD yelerinin yatırım planlarında Covid-19 nedeniyle ne tür deĐiŐimler söz konusu? Türkiye'nin yabancı sermaye akıŐından bu dönemde bir pay alması mümkün görünüyor mu?

Türkiye'nin yabancı sermaye akıŐından pay alabilmesi için yatırımcı güvenini sağlaması gerekiyor. Coğrafi konumumuz ve AB'de Gümrük Birliği içerisinde olmamız büyük avantaj. Bunun zerine sağlıklı bir yatırım ortamını yani hukukun üstünlüğünü, adil rekabet koŐullarını, bağımsız

kurumlarca düzenlenen serbest piyasa ortamını koyabilirsek Türkiye bu fırsatlardan çok daha fazla faydalanacaktır.

Belirsizlikler şu anda yatırımcıları ürkütüyor. Ekonomide öngörülebilir politika çerçevesine ihtiyaç var. Son dönemde, karşılaşılan sorunları o anda çözmeye odaklanırken ekonominin kurallarını sıkça değiştiriyoruz. Belki kısa vadede sorunu çözüyoruz ama bu yatırımcı için yeterli değil. Onlar 5 yıl, 10 yıl sonrasının planlarını yapabilmek istiyorlar.

Yeni yatırımları çekmek için önce burada halihazırda yatırım yapmış olan yatırımcılara nasıl bir ortam sunduğumuz çok önemli. Yeni yatırımcılar onların deneyimlerine ve görüşlerine çok önem veriyor. Mevcut yatırımcı yatırımını artırmayacağı bir ortam görmüyorsa yenilerini çekmek de zor olacaktır. Sadece doğrudan yatırımcıları da kast etmiyorum. TL varlıklarımıza finansal piyasalarda yatırım yapan yabancı yatırımcı için de bunlar geçerli.

Son dönemlerde kamu bankaları başta olmak üzere ekonominin köşe taşlarında gerçekleştirilen atamalar ile ortaya çıkan 'liyakat' tartışmasının ve gerçeğinin, Türkiye'nin güvenilirliği ve ekonominin geleceği üzerindeki etkilerine dair değerlendirmeleriniz nelerdir?

Bir ülke ekonomisine duyulan güven kurumlara ve süreçlere duyulan güvenle yakından ilgilidir. Liyakat ve profesyonel kariyere dayalı etkili bir bürokrasi, kurumlarımızın kurumsal kapasitelerinin sağlanması için elzemdir. Her düzeydeki terfi ve atamada bu ilkelerin izlenmesi gerekir. Örneğin salgın sırasında Sağlık Bilim Kurulu'nda konusunun uzmanı doktorlarımızın yönlendirmelerinden faydalanılması bu mücadeleyi başarıyla götürmemizi sağladı. Her konuda politika yapıcıların konunun uzmanlarıyla çalışması ekonomimizin başarıya ulaşması için son derece önemli.

BARO DÜZENLEMESİNİN GEREKÇESİNİ ANLAMAK ZOR

Yatırımlar açısından da büyük önem taşıyan hukukun geldiği nokta ve barolara ilişkin son tartışmaları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Barolar, yargının üç asli unsurundan biri olan savunmanın anayasal örgütüdür. Savunma devlet gücüne karşı bireyi korumak, doğası gereği eşitsiz olan durumu dengelemek için var. Bu önemli kurumu neredeyse tüm baroların karşı çıktığı bir şekilde düzenlemenin gerekçesini anlamak zor. Teklif sahipleri ile büyük barolar arasında başka sorunlar olduğu biliniyor ama çoklu barodaki amacın tatminkar bir açıklamasına henüz tanık olmadık.

Baroların, dayanağını anayasadan alan kamusal güçleri var. Dolayısıyla baroları yalnızca bir temsil ya da sivil toplum kuruluşu gibi görmek tartışmaları yanlış bir odağa yöneltir. Barolar hukuki destek alamayan kişi

ve grupların en büyük destekçisi konumunda. Baroların bölünmesinin, bu hukuki korumayı aşındırması önemli bir risktir.

ELEŞTİRİDEN BESLENMELİYİZ

Bir süredir hukuk, özgürlük ve demokrasi tartışmalarının yaşandığı Türkiye'de, bazı medya organlarına getirilen ekran karartma kararları ve son olarak sosyal medyada kısıtlama tartışmaları gündemde büyük yer tutuyor. Türkiye'nin bu alanlardaki karnesine dair değerlendirmeleriniz nelerdir?

Türkiye'de ifade ve basın özgürlükleri geçmişten bu yana zorlanılan bir alan. Bir kez daha basının ceza örnekleriyle karşı karşıya kaldık. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kriterlerinden biri, toplumu şoke eden görüşlerin dahi ifade özgürlüğü korumasında olması. AİHM'in yargı yetkisini 1987'de tanımış, AB adayı bir ülkeyiz.

Kendine güvenen bir ülke olarak çok seslilik ve eleştiriden beslenmeyi tercih etmeliyiz. AB adaylık sürecinde geçmişte sağlanan ilerlemeyi canlandırmamız için de bu çok önemli. İfade özgürlüğünün iftira, hakaret ve şiddet çağrısı ile bağdaşmadığının altını çiziyoruz, ki hukuk zaten bu tür durumlarda devreye giriyor. Dijital dönüşümü tüm dünyanın yaşadığını, sorunların farklı ve yeni nitelikler taşıdığını unutmamalı.

Çözümleri ararken diğer ülke tecrübelerini tartışalım. Özgürlükleri koruyan, sınırlamaları ölçülü tutan bir yaklaşım sergileyelim. Bu dijital yatırım ortamının cazibesi açısından da etkileri olacak bir konu. Salgın sürecinde dijitalleşmenin nimetlerinden yararlandı. Düzenlemeler, milyonlarca bireyin ve işletmenin yararlandığı dijital ekosistemi geliştirici yönde tasarlanmalı.

ÇOCUK YAŞTA EVLİLİK TARTIŞMALARI ASLA VİCDANA SIĞMIYOR”

Karantina süreci ile birlikte kadına yönelik şiddet olaylarında büyük bir artış gerçekleşti. Bu noktada Türkiye'nin de imza attığı 'İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmeye yönelik açıklamaları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesini imzalaması ve TBMM'de ittifakla onaylayan ilk ülke olması dünyaya örnek bir adımdır. İstanbul Sözleşmesi, Türkiye ve dünya kadınlarına verilmiş bir söz, güçlü bir taahhüt. Türkiye'nin bu sözden caymayacağına, şiddet uygulayanları cesaretlendirmeyeceğine inanıyorum. Her alanda kadınların erkeklerle eşit haklara sahip olduğunu içselleştirmek gerekiyor.

Son yıllarda zaman zaman alevlenen, hatta TBMM'ye de yansıyan, çocuk yaşta evlilik tartışmaları da asla vicdana sığmıyor. Erken veya zorla evlenmeyi ve çocuk istismarını önlemek devletin ve toplumumuzun en

hassas olması gereken konudur. Düzenlemelerde çocuğu koruyan anlayıştan taviz verilmemelidir.

AB HEDEFİ MODERNLEŞME TARİHİMİZİN UĞRAK NOKTASIDIR

Özellikle Libya, Doğu Akdeniz ve turizm kapılarının açılması çerçevesinde AB ile ilişkiler yeniden hareketli bir döneme girdi. AB'nin de kendi içindeki dinamikler göz önüne alındığında, Türkiye açısından birlik nasıl bir çita oluşturuyor?

AB ile ilişkilerimiz hem içinde yaşadığımız zorlu süreç hem de son 10 yılda iki taraftan da kaynaklanan nedenlerin birikimi ile kritik bir dönemde. Türkiye Avrupa'nın vazgeçilmez bir parçası. Çıkarlarımız ve hedeflerimiz ortak. Özellikle salgın döneminde ticaretin yavaşlaması ve sınırların dolaşıma kapanmasıyla gerek ekonomik gerek turizm açısından AB'nin bizim için vazgeçilmez önemini bizzat tecrübe ettik.

AB önümüzdeki dönemde çevre ile uyumlu yeni sürdürülebilir kalkınma modeli ve dijital ekonomi için standart ve düzenlemelere hız verecek. Bu bağlamda Türkiye açısından AB entegrasyon hedefi korunurken, Gümrük Birliği'nin Avrupa Yeşil Anlaşması ve Dijital Tek Pazar ile uyumu yönünde güncellenmesi en etkili ilerleme zemini olacak. Tedarik zincirlerinin Avrupa bölgesine kaymasının tartışıldığı ve hedeflendiği bu dönemde Türkiye'nin önünde önemli bir fırsat var. AB hedefi bizim için sadece bir ekonomik pazar genişlemesi anlamına gelmiyor.

Bu hedef, 19. Yüzyılda Tanzimatla başlayan ve 20. Yüzyılda Atatürk devrimlerinin en başarılı ve dönüştürücü dönemini oluşturduğu modernleşme tarihimizin 21. Yüzyıldaki güncel uğrak noktasıdır. Türkiye transatlantik ittifakın önemli bir parçası, AB üye adayı bir ülke olarak kural temelli bir düzeni, demokratik hukuk devletini, kuvvetler ayrılığını ve özgürlükleri güvence altına alan; dış politikada diplomasiyi, diyalogu, barışı önceleyen bir tutum içinde Avrupa'nın geleceğine katkı sağlayabilir.

AB-Türkiye arasında yaşanan karşılıklı güven sorunlarını her iki taraf da yaratıcı ve akılcı yöntemlerle aşarak işbirliğini ve yakınsamayı hedeflemeli. Gündemimiz karşılıklı yaptırımlar ve cepheleşmeler olmamalı.

İTTİFAKLARIN NİTELİĞİ ÇOK ÖNEMLİ

Libya ile imzaladığı 'Askeri İşbirliği ve Güvenlik Anlaşması' çerçevesinde bölgedeki sürece dahil olan Türkiye'nin Libya ve Doğu Akdeniz politikasına dair değerlendirmeleriniz nelerdir?

Uluslararası sistemin ve jeopolitik dengelerin ciddi kırılmalar geçirdiği, ittifakların dönüştüğü bir dönemdeyiz. Salgın dönemi de buna daha elverişli bir ortam yarattı. Böyle kaosa dönüşmeye elverişli dönemlerde

her ülkenin kendi ulusal çıkarları temelinde güvenlik politikalarını gözden geçirmesi ve zayıf yönlerini güçlendirmeye çalışması doğaldır.

Türkiye'nin de geleneksel güvenlik ve savunma ittifak ilişkilerinden kopmadan bunu takviye edici adımlar atması normaldir. Özellikle Doğu Akdeniz bölgesi jeopolitik rekabetin yoğunlaştığı bir alan olarak her ülkenin başta enerji kaynakları olmak üzere stratejik arayışlarında ön plandadır.

Diğer yandan atılan bu adımların yeni belirsizlikler ve riskler yaratmaması, yerel koşullar, rakip ülke ve ittifakların güç ve stratejilerinin doğru hesaplanması, hedeflerimizle kapasitemiz arasında uyum olması, ülkemiz içinde geniş bir uzlaşya ve kurumsal diplomatik birikime dayanması başarısı için önkoşuldur. Bunlar başta "kurtuluş" ve "kuruluş" dönemlerimiz olmak üzere Cumhuriyet dönemi dış politikamızın süreklilik taşıyan yönleriydi.

Genel olarak Doğu Akdeniz kaynaklarının taraf ülkeler arasında karşılıklı gerilimleri değil, işbirliklerini sağlayacak hakkaniyetli bir paylaşımına yol açacak politikalar herkesin lehinedir. Karşı karşıya olduğumuz riskleri önlemek bakımından son dönemlerde geri planda kalan diplomatik yumuşak gücümüzün eskisinden daha ağırlıklı şekilde kullanımı ve sahadaki jeopolitik ittifakların niteliği çok önemli. Son olarak, Kıbrıs sorununun çözümünün de bölgesel riskleri azaltacağını dikkate almak gerek.

Ferit Barış PARLAK

17 Temmuz 2020

90 milyar liralık masanın ayakları uzayıp/kısalırsa

Tütün üreticisi, “Para kazanamıyorum” diyor...

Tüketici, “Pahalıya tüketiyorum” deyip arayışa giriyor.

Kayıt dışı üreten, “üreticiye ve tüketiciye daha fazla kazandırmanın” masumiyetini kullanarak, servetine servet ekliyor.

Kayıt içinde olan üretici “yüksek fiyatı” vergiye bağlıyor.

Devlet ise, tütün mamullerindeki “yüksek vergi gelinine” ihtiyacı olduğunu söylüyor.

★★★

Bilimsel araştırmalar ise çözüme ışık tutuyor.

Örneğin.

Bir üründe “vergi oranı” ödenemeyecek kadar yüksekse, o üründe kayıt dışı artıyor.

Bu kural, gelişmiş/az gelişmiş/gelişmemiş ülke ayırmıyor.

★★★

Diğer bir araştırma.

Herhangi bir üründe, ithalat, yerli üretimden ucuz ve serbestse.

Diğer bütün koşullar sabit kalsa dahi, “yerli üretim düşüyor.”, “üretim kabiliyeti yok oluyor”, “dışa bağımlılık artıyor”...

★★★

17.07.2020

Yani.

Masanın ayaklarından birinin dahi uzayıp kısalması, tütündeki gibi karmaşık bir resim çizdiriyor.

★★★

Türkiye’de tütün mamülü satışı 2019 yılında 77.2 milyar liraya çıkmış.

2018 yılında bu rakam 62.7 milyar liraymış.

Toplanan vergi ise 2019’da 42.7 milyar liradan, 50.3 milyar liraya yükselmiş.

★★★

Aynı yıl tütün ithalatı 110 bin tona çıkararak, 4 milyar lirayı aşmış.

Kayıtlı yerli tütün üretimi ise 70 bin tonun altına düşmüş.

Kayıt dışı tütün üretimi tahmini olarak 30 bin tonu aşmış.

Kayıt dışı tütün mamülü tüketimi ise 13 milyar liraya yaklaşmış.

★★★

Yüksek üretim potansiyeline rağmen ihracat 2.6 milyar lirada kalmış.

VELHASIL...

Her sektörde, tüm tarafların sağlığı için, doğru verilerle, 4-5 aylık ve dengede “masalar” kurmak gerekirken. Masanın ayaklarından birini veya birkaçını uzatıp/kısaltmak.

“Masada da”, “etrafında birleşenlerde de”, “üyesi olduğu ekosistemde de” denge bırakmıyor.

Alaattin AKTAŞ

17 Temmuz 2020

Konutta toplam satışla avunmak yersiz

2000 yılında tamamlanıp ilk satışı yapılan bir daire her beş yılda bir el değiştiriyor. Bu daire bu yıl da dahil biri ilk el, dördü ikinci el olmak üzere beş kez satışa konu olmuş durumda. Ortada bir daire, ama istatistiklerde yazan beş satış var.

Konutta toplam satışa bakarak değerlendirme yapmanın hiç anlamı yok, önemli olan ilk el satış. Siz hiç otomobilde ikinci el satış sayısı duyduunuz mu ya da bunu hiç merak ettiniz mi?

Konut kredisi faizi çok aşağılara çekilince talep adeta patladı ve hazıranda 190 binlik bir satışa ulaşıldı. Hazırandaki satış, geçen yılın aralık ayındaki 202 bin adetten sonra bir ayda gerçekleşen en yüksek satış olarak kayıtlara geçti.

Ama biz toplam konut satışından hareketle değerlendirme yapmak ve sektörde işlerin iyi ya da kötü gittiğini söylemekle yanılıyoruz. Hatta daha ileri gidip şunu söyleyelim; kendimizi kandırıyoruz.

2000 yılında biten bir daire o yıl satılmış olsun. Bu daire sonraki her beş yılda bir el değiştirsin; dolayısıyla bu daire 2000 yılında ilk kez satıldıktan sonra bu yıl dahil dört kez daha satışa konu olmuştur. Yani bu daire biri ilk el, dördü ikinci el olmak üzere beş kez satış konusu olmuş demektir.

Şimdi ne yapıyoruz; eldeki daire sayısı bir, biz tutup toplam beş satış yazıyoruz. Yaptığımız bundan ibaret.

Önemli olan ilk satış

Otomotiv sektörü de ekonomi için çok önemlidir, değil mi. Peki hiç otomotivde ikinci el satış sayısı duyduunuz mu, hatta hiç merak ettiniz mi?

Örneğin ikinci el otomobil satışının istatistiği bile yoktur. Çünkü bu sayının bir önemi yoktur.

Aynı şekilde konutta da ikinci el satışların hiç ama hiç öneminin olmaması gibi...

İnşaat sektörünü canlandıracak olan ilk satıştır. İlk satış örneğin hiç olmasın, ikinci el satış istediği kadar artsın, ne önemi var ki.

Bir de zaman zaman şu söylenmiyor mu... Neymiş, örneğin haziran ayında 190 bin konut satılmış, böylece 190 bin hane ev sahibi olmuş! 190 bin konutun 59 bini ilk el satıştan, 131 bini ikinci el satıştan oluşuyor. Şu durumda sahip oldukları 131 bin konutu satan kesim “evlerini kaybetmiş” olmuyor mu!

İlk satış bu yıl çok düşük

İlk el konut satışlarını ay bazında 2013'ten bu yana olan dönem için çıkardık. Başlangıç yılı olarak niye 2013'ü aldığımızı bir kez daha belirtelim. Tüm Türkiye'yi kapsayan konut satış istatistikleri 2013'ten bu yana tutulduğu için başlangıç yılında daha geri gitme şansımız yok.

2013 yılı başından bu yılın haziran sonuna kadar geçen yedi buçuk yılda ilk el konut satışının aylık bazda en çok ve en az hangi aylarda gerçekleştiğine baktık. Bu sıralamada 10'ar ayı esas aldık.

Ay bazında en yüksek ilk on satış hep ikinci yarılarda gerçekleşmiş.

Ama daha dikkat çekici olan en düşük ilk satışların geçen yıl ve bu yılın ilk yarısında yoğunlaştığı gerçeği. Öyle ki, en düşük satış yapılan ilk on ayın dokuzu geçen yıl ve bu yıla sıkışmış. Bir de 2013'ün ekim ayı var.

İlk el konut satışı (Adet)

	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Ocak	36.040	31.048	44.363	44.235	40.077	37.971	40.155	39.163
Şubat	37.303	32.648	43.713	45.215	47.409	40.662	38.074	39.521
Mart	34.089	44.163	50.701	56.376	52.374	51.487	41.983	43.052
Nisan	14.848	37.784	47.534	51.988	46.908	52.598	37.555	41.233
Mayıs	16.860	37.246	55.502	52.976	56.043	49.001	41.456	46.049
Haziran	58.632	23.265	57.064	45.433	49.354	51.202	42.620	43.345
Temmuz		38.931	57.617	53.949	37.829	43.623	39.373	49.224
Ağustos		40.634	49.362	56.498	53.784	53.218	48.828	38.817
Eylül		51.393	60.219	70.019	50.972	43.333	53.039	46.778
Ekim		50.181	74.815	56.994	61.677	50.564	44.499	35.363
Kasım		48.909	40.821	59.354	63.467	50.976	48.128	48.255
Aralık		75.480	69.861	66.661	71.792	74.032	65.844	58.329
Toplam	197.772	511.682	651.572	659.698	631.686	598.667	541.554	529.129
Aylık ort.	32.962	42.640	54.298	54.975	52.641	49.889	45.130	44.094

Sarılar en yüksek satış gerçekleşen, pembeler ise en düşük satış yapılan on ayı gösteriyor.

Vatandaş için mi, müteahhit için mi?

İlk el konut satışında en dramatik ayların bu yıl yaşandığı ortada. Yedi buçuk yıl, yani doksan ay ve bu doksan ayda en düşük ilk el satış yapılan on ayın beşi bu yılın ilk beş ayı...

Bu tablo aslında konut kredisinde faizin neden böylesine düşürüldüğünü de bir anlamda ortaya koyuyor. Tabii ki dile getirilen temel amaç vatandaşı konut sahibi yapmak ama öyle görünüyor ki gerçek amaç konut stokunu eritebilmek.

Bu yılın nisan ve mayısındaki ilk el konut satışı yalnızca ama yalnızca 15 bin ve 17 bin olmuş. Bunlar çok düşük sayılar. Satışlara bir ivme kazandırmak ve müteahhitlik kesimine nefes aldirmek gerekiyordu ve sonuçta yapılmaya çalışılan bu. Ancak ilk el konutların fiyatı öylesine yüksek ki, vatandaş krediyi ikinci el konut almak için kullanmayı tercih ediyor, etmek zorunda kalıyor.

Haziranda ipotekli olarak 32 bin ilk el, 69 bin ikinci el konut satılması da bu tercihi somut biçimde ortaya koyuyor.

Vahap MUNYAR

17 Temmuz 2020

‘500 Büyük’te 50 milyar dolar dış borç var

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, Başkan Yardımcıları İrfan Özhamaratlı ve Sadık Ayhan Saruhan’la birlikte “Türkiye’nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2019” araştırmasını değerlendirirken şu noktanın altını çizdi:

- Türkiye’nin en büyük sanayi kuruluşlarının bilançolarında kur farkı kaynaklı yükler olduğu dikkati çekiyor. Kur artışları, yurt dışından fon kullanmış şirketlerin bilançolarını olumsuz etkiliyor.

Bunun üzerine sordum:

- “Türkiye’nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu”nun dış borcu nekadardır?

Bahçivan, yanıt için İSO’nun Danışmanı, bankacı Ferda Besli’ye sözü bıraktı:

- “Türkiye’nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu”nun toplam borcu 50 milyar dolar. Bu rakam, toplam kredilerin yüzde 73.6’sına denk geliyor.

Besli, dış borç verisini paylaşıp, hemen şu noktaya işaret etti:

-Şirketlerin dış borcunu ihracat gelirlerine göre değerlendirmekte yarar var. “500 Büyük Sanayi Kuruluşunun 2019 yılı ihracatı 73.5 milyar dolar. Aslında şirketler ihracat gelirlerinin 3 katına kadar dış borç alabilir.

Toplantı sonrası Gülsan Holding Yönetim Kurulu Başkan Vekili Mehmet Gül, ABC Deterjan Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Başer ve APS Giyim Yönetim Kurulu Başkanı Osman Benzeş’le buluştum. Sohbet sırasında “500 Büyük Kuruluş”un dış borç verisini paylaştım. Mehmet Gül hesap yapıp, yorumladı:

- Şirket başına ortalama 100 milyon dolar dış borç demek bu. Çok da büyük dış borç sayılmaz.

17.07.2020

Daha sonra Ferda Besli'nin "İSO Dergisi Araştırma Özel Sayısı"ndaki "Yaşanan Finansal Şokların İSO 500'ün Mali Yapısına Etkileri" başlıklı değerlendirmesine baktım.

Besli, toplantıda "Şirketler ihracat gelirlerinin 3 katına kadar dış borç alabilir" dese de, yazısında şu mesajı verdi:

-Şirketlerin finansal borçlarının içinde döviz cinsi kredilerin payı çok yüksek. Bu durum, şirketlerin açık pozisyon taşımaya neden oluyor.

Türk Lirası'nın değer kaybının son 3 yılda açık pozisyon taşıyan şirketlerin mali yapılarının bozulmasına neden olduğunu belirtip, sürdürdü:

- "İSO 500"ün 2019 yılı ihracatı 73.5 milyar dolar düzeyinde. Açık pozisyonlarının ihracat gelirlerine oranı yüzde 43.5. Bu durumda, açık pozisyon, 5 aylık ihracat gelirleri ile kapatılabiliyor.

Mevzuatı yazısında da anımsattı:

- Mevzuata göre firmalar, ihracat gelirlerinin 3 katına kadar döviz ihracat kredisi kullanma hakkına sahip.

Kullanılan döviz kredilerini iki açıdan irdeledi:

- "İSO 500"ün ihracat gelirlerine kullandığı kredi oranı yüzde 68. Ayrıca, özel sektörün yurt dışından sağladığı döviz kredilerinde sanayinin payı yüzde 27'ye gerilemiş bulunuyor.

Mevzuata göre "500 Büyük Kuruluş"un dış borçlanmada 220.5 milyar dolara kadar çıkmasının önü açık. Yani, 50 milyar dolarlık dış borç, mevzuat açısından bakınca yüksek görünmüyor.

Ancak, deneyimli bankacı Ferda Besli'nin, "Şirketlerin finansal borçlarının içinde döviz cinsi kredilerin payı çok yüksek" saptamasını dikkate almak gerekiyor.

'500 Büyük'te gıda 100 şirketle birinci, net satışları 143.5 milyar lira

İSO' nun "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" listesini incelerken gıda şirketlerinin sayısal üstünlüğü dikkatimi çekti.

2019 sonuçlarına göre hazırlanan listede 100 gıda şirketinin yer aldığını görünce, önceki yılları merak ettim. İSO Basın Danışmanı Asım Aslan'a sordum, ilgili birime

son 8 yılın verisini hazırlattı:

- **2012:** "500 Büyük"e 98 gıda şirketi girdi, toplam net satışları 55 milyar 359 milyon liraydı.
- **2013:** Listeye 98 gıda şirketi girdi, toplam net satışları 63 milyar 931 milyon liraydı.
- **2014:** Listeye 101 gıda şirketi girdi, toplam net satışları 74 milyar 284 milyon liraydı.
- **2015:** Listeye 106 gıda şirketi girdi, toplam net satışları 79 milyar 34 milyon liraydı.
- **2016:** Listeye 98 gıda şirketi girdi, toplam net satışları 80 milyar 755 milyon liraydı.
- **2017:** Listeye 88 gıda şirketi girdi, toplam net satışları 93 milyar 204 milyon liraydı.
- **2018:** Listeye 87 gıda şirketi girdi, toplam net satışları 109 milyar 245 milyon liraydı.
- **2019:** Listeye 100 gıda şirketi girdi, toplam net satışları 143.5 milyar lira oldu.

COVID-19 süreci tarımı ve gıda sektörünü öne çıkardı. 2020 sonuçlarına göre 2021'de hazırlanacak "İSO 500" listesine daha fazla gıda şirketi girer mi?

1970 yılında 'İlk 100'de 3 gazete vardı

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan, "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2019" sonuçlarını açıkladığı toplantıda, özel bastıkları 15 Ağustos 1970 tarihli "İSO Dergisi"ni dağıttı.

Derginin kapak konusu, "100 Büyük Firmanın Cirolarının Tam Listesi"ydi. Listede satış hasılatına göre Türkiye'nin en büyük şirketi Ereğli Demir Çelik görünüyordu. 1969 yılı verilerine göre hazırlanan listede 3 şirket dikkatimi çekti:

- **Sıra No 26:** Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş.
- **Sıra No 83:** Veb Ofset İleri Matbaacılık A.Ş.
- **Sıra No 100:** Milliyet Gazetecilik A.Ş.

Yani, o yıllarda gazeteler "100 Büyük Firma" listesine girebiliyormuş...

Sonraki yıllarda sıraları zamanla gerilere düşse de gazeteler "İlk 500"de yerini aldı.

2019'da "İlk 500"e girebilen gazete olmadı.

Abdulkadir Selvi

aselvi@hurriyet.com.tr

Darbeden diriliş

17 Temmuz 2020

Darbeler Türkiye'yi en az 10 yıl geriye götürüyordu. Hem ekonomik hem de demokratik yıkıntılara neden oluyordu. 15 Temmuz bu yönüyle farklı sonuçlara neden oldu.

Darbe dönemlerinde hükümet yıkılıyor, askeri yönetime geçiliyor ama devlet yerinde duruyordu. 15 Temmuz'da ise halkımız ilk kez "devlet" kaygısını yaşadı. 15 Temmuz'da halkımız "Türkiye, Suriye olmasın" diye sokağa çıktı.

15 Temmuz'un bir farkı da darbe girişiminin ardından hızlı bir "diriliş" sürecine girilmiş olması. Başkanlık sistemine geçildi. Türkiye, 15 Temmuz'un dumanı tüterken Fırat Kalkanı harekâtını başlattı. 15 Temmuz'dan önce Suriye'de uçağımız düşürüldüğünde operasyon yapılmasına karşı direnen bir yapı vardı. Hendek operasyonları sırasında çok şehit vermemizin nedeni FETÖ'cü generallerin direnciydi.

15 Temmuz'dan sonra bugün Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı ve Barış Pınarı harekâtlarını gerçekleştirip Libya'da bayrak gösteren bir Türkiye var.

YÜKSEK ASKERİ ŞÛRA'DAN NE BEKLENİYOR?

Kurban Bayramı nedeniyle Yüksek Askeri Şûra'nın öne çekilmesi bekleniyor. Genelkurmay Başkanı Orgeneral Yaşar Güler'in görev süresi devam ediyor. Kuvvet komutanlarının ise süreleri doldu ama yaşları müsait olduğu için uzatma imkânı var. Ama değişiklik de olabilir.

Dikkat ettiniz mi, YAŞ toplantısı yapılacak ama ülkede olağanüstü bir durum yok. Hatta biz haber yapmasak kimsenin YAŞ toplantısı yapılacağından haberi yok. Oysa geçmişte YAŞ ve MGK toplantıları siyasi kriz nedeni olurdu. Askerlerin sivillere had bildirme mekânları gibi görülürdü.

Abdullah Gül'ün Başbakan olarak katıldığı toplantıda MGK Genel Sekreteri Tuncer Kılınç, "Karının başını aç" demişti. Gül daha sonra bu hadisenin hatırlatılması üzerine, "Gereken cevap verildi" demişti.

MGK toplantısında Hava Kuvvetleri Komutanı Cumhur Asparuk, irtica konulu uzun konuşmasında hükümeti hedef alınca Başbakan Erdoğan önce "Doğru

konuşmuyorsun” diyor. Konuşmasını bitirmesi için uyarıyor. Ama Asparuk konuşmaya devam edince masaya sert bir şekilde vurup “Kes ulan” diye bağıyor.

FETÖ DARBİYİ KASIMDAN TEMMUZA ÇEKTİ

Bundan 4 yıl önceki YAŞ toplantısı öncesindeki iki gelişmenin FETÖ'nün kasım ayında planladığı darbeyi 15 Temmuz'a çekmesine neden olduğu söyleniyor. Biri İzmir Cumhuriyet Başsavcı Yardımcısı Okan Bato'nun, 2'si amiral 6 FETÖ'cü muvazzaf askerin gözaltına alınması yazısının Genelkurmay'a ulaşmasıydı. Diğer ise yaklaşan Yüksek Askeri Şûra'ydı. Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar, büyük bir FETÖ tasfiyesine yol açacak olan şûraya Genelkurmay 2. Başkanı Orgeneral Yaşar Güler ile baş başa çalışıyor. Kuşkulandığı için personel plan yönetim daire başkanı olan Tuğgeneral Mehmet Partigöç'le değil, Genelkurmay Personel Başkanı Korgeneral İlhan Talu ile çalışıyor. 123 general ve amiral tespit ediliyor. Biriyle ilgili bilgiler farklı çıkınca bu sayı 122'ye düşüyor. Aralarında Mehmet Partigöç de var. İlhan Talu, Akar'la toplantıdan sonra bilgileri Partigöç'le paylaşıyor. Tasfiye edileceğini gören FETÖ'cüler, darbeyi YAŞ toplantısından öne çekiyorlar. Peki o 122 general ve amiral 15 Temmuz'da ne yapıyor? Darbeye iştirak edenler ve daha sonra tespit edilenlerle birlikte 122 ismin FETÖ'cü olduğu tespit ediliyor. Yani tam isabet.

Artık o MGK'lar ve o şûralar geride kaldı.

Ama bu şûrada da Türkiye'nin yurtdışı operasyonlarında yeterli performansı göstermeyen, daha başka bir ifade ile kendi çapında direnç gösterenler mercek altına alınacak.

ORHAN MİROĞLU'NDAN CUMHURBAŞKANI'NA MEKTUP

ORHAN Miroğlu, AK Parti MKYK üyesi. İki dönem Mardin milletvekiliği yapan Miroğlu, medya tanıtım başkan yardımcısı olarak genel merkezde görev yapıyor. Kürt sorununun yaşayan tarihlerinden olan Orhan Miroğlu, aynı zamanda birçok kitaba imza atmış bir entelektüel.

Miroğlu, Cumhurbaşkanı Erdoğan'a hitaben bir mektup yazdı. Pazartesi günü MKYK toplantısında Erdoğan'a bizzat elden verdi. “Efendim, geçen MKYK'da size arz etmiştim. Talimat vermiştiniz. O konuyla ilgili bir dosya, bir de mektup hazırladım” diyor.

Orhan Miroğlu'nun mektubu “Sayın Cumhurbaşkanım, 8 Haziran 2020 günü gerçekleşen MKYK toplantısında, Mardin-Kızıltepe Ovası sulama konusunu size arz etmiştim” diye başlıyor.

Mektup, Mardin'de yaşanan elektrik ve su sorunuyla ilgili. Tarım alanlarının sulaması için kuyu açan Mardinliler, burada kullandıkları elektriğin faturalarını

17.07.2020

ödemekte zorlanıyorlar. Miroğlu, haziran ayındaki MKYK toplantısında konuyu Cumhurbaşkanı Erdoğan'a iletmiş. Bunun üzerine Tarım Bakanlığı ve Enerji Bakanlığı ile görüşmeler yapılmış. İş belli bir noktaya getirilmiş. Ancak köklü çözüm gerekiyor. Miroğlu, "Sayın Cumhurbaşkanım, enerji problemlerinden ve bu alandaki yatırım eksikliğinden kaynaklı, sulama ve konut elektrik hatlarının ortak olması sonucu, 800 bin nüfuslu Mardin'in yaklaşık yarısına iki ayı aşkın bir zamandır düzenli olarak su ve elektrik verilemiyor" diyor.

Tabii ki bu iş kuyuların açılıp yeraltı sularının çekilmesiyle olacak değil. Hem maliyeti yüksek. Nihai çözüm olarak GAP projesinin 2023'e kadar bitirilmesi öneriliyor. Tabii onun içinde GAP'a ayrılan ödeneklerin artırılması gerekiyor. Miroğlu, ikinci ürün ekimi için kalan sürenin bu hafta biteceğine dikkat çekiyor. Şimdiye kadar ancak yüzde 30'luk bölümün ekildiğini, yüzde 70'lik bölümün ekilebilmesi için elektrik ve ona bağlı olarak su sorununun çözümünü beklediği uyarısında bulunuyor.

Dilerim Orhan Miroğlu'nun mektubu Mardinlilerin sorunlarının çözümünü sağlar.

İşçi ve memur enflasyon vergisi ödüyor

Esfender KORKMAZ

17 Temmuz 2020

TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) hane halkı tüketim harcaması 2019 verilerini açıkladı. Bu verilere göre; nüfusun en fakir yüzde 20'sinin harcama sepetinde gıdanın payı yüzde 30,7 ve Konut ve Kiranın payı ise yüzde 31,2'dir. Böylece fakirin bütçesinin yüzde 61,9'u gıda ve konut olarak gidiyor.

Oysaki TÜİK enflasyon (TÜFE) harcama sepetinde gıda ve konutun payı yüzde 22,77 ve konutun payı yüzde 14,34 olmak üzere yüzde 37,11'dir.

Gıda ve konut giderlerinde fiyat artışları daha yüksek oluyor. Söz gelimi en son açıklanan Haziran ayındaki oranlar Şöyledir;

TÜFE oranı yüzde : 12,62

Gıda fiyat artışı yüzde : 12,93

Konut giderleri artışı yüzde : 14,95

Bazı aylar gıda fiyatlarındaki artış ortalama TÜFE oranından çok daha yüksek olduğu için, Merkez Bankası enflasyon için gıda fiyatlarını kaynak gösteriyor.

Bu şartlarda TÜİK'in TÜFE sepetindeki oranlara göre gıda ve konut giderlerinin TÜFE'ye katkısı 5,08 oluyor. Oysaki fakirin harcama sepetine göre hesaplırsak; bu oran 8,63 oluyor. Yani yalnızca bu iki harcamada fiyatlar daha fazla olduğu için fakirin enflasyonu 3,55 puan daha fazla oluyor. Fakirin TÜFE oranını tam olarak hesaplamak için harcama sepetindeki diğer giderleri de aynı yöntemle hesaplamak gerekir.

HANEHALKI TÜKETİM HARCAMALARI		
	NÜFUSUN EN FAKİR YÜZDE 20'Sİ	TÜİK HARCAMA SEPETİ İÇİNDEKİ PAYI
GIDA	30,7	22,77
KONUT + KİRA	31,2	14,34
TOPLAM	61,9	37,11

Hükümet işçi ve memurun maaşını enflasyona göre düzeltirken ortalama TÜFE' yi esas alıyor. Gerçekte işçi ve memur, düşük gelir guruplarında yer aldığı için onlara göre ayrı bir harcama sepeti hazırlamak gerekir. Bu durumda çalışanların enflasyonu daha yüksek çıkacaktır. Yıllardır Hükümetler çalışanların gelirini fiili olarak enflasyonun altında tutarak aslında çalışanlardan enflasyon vergisi almış oluyorlar.

Dahası bazı yıllar büyüme oranları da dikkate alınmadı. Gerçekte ise çalışanlarda katma değer yaratıyor. Büyümeden aynı oranda pay alması gerekiyor. Bunun içindir ki, çalışanların satın alma gücü düştü.

Aç ayı oynamaz. Çalışan ekmek derdine düşünce, doğal olarak verimi de düşüyor.

OECD'nin üye ülkelerde işgücü verimliliği araştırma raporuna göre Türkiyede 2001 yılı ile 2007 yılı arasında işgücü verimliliğinde artış yüzde 5,98 iken 2007 -2013 arasında yüzde 0,59'a geriledi.

DİSK 'in yayınladığı rapora göre Türkiye'de istihdam edilen 28,5 milyon kişinin 10 milyon kişisi asgari ücret civarında bir ücretle çalışıyor. Asgari ücretin genel ücret seviyesini de etkiliyor.

2019 Eurostat verilerine göre de Türkiye, Avrupa ülkeleri içinde en düşük asgari ücrete sahip 4'üncü ülkedir.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 23. maddesine göre, çalışan herkesin kendine ve ailesine insanlık onuruna uygun bir yaşayış sağlayan ve gerekirse her türlü sosyal koruma aracılığıyla da tamamlanan adil ve elverişli bir ücret alma hakkı vardır.

Avrupa Sosyal Şartı'nın 4. Maddesinde de yine "**Tüm çalışanların, kendileri ve ailelerine iyi bir yaşam düzeyi sağlamak için yeterli ve adil bir ücret alma hakkı olduğu**" yazılıdır.

İbrahim Kahveci

Yapısal çöküş!

Ekonomi dünyası açısından büyüme aslında çok fazla bir derinlik ifade etmez. Gelirimiz 100 liradan 110 liraya çıkıyor ama nasıl?

Daha çok limon, domates veya hıyar satarak mı? Veya 100 liraya ürettiğimiz bir ürünü 95 liraya satarak mı? Fakirleştiren bir büyüme mi yaşıyoruz?

Ekonomide aslolan kalkınmadır...

Biz son 10 yılda epey büyüdük diye övünüyoruz. Ama bu büyüme aslında bir çöküş büyümesi olmuştur.

Ülkeye gelen 650 milyar dolarlık yabancıların parası ile büyüdük ama aslında çöktük. **Kısaca üretim yerine tüketime ve borca alıştık.**

Bugün bütün siyasi parti liderleri nerede ise tek ana konu etrafında birleşmiş, aynı şeyleri tekrar edip söylüyorlar.

**Adalet diyorlar
Liyakat diyorlar
Şeffaflık diyorlar
Kurumlar diyorlar
Kurallar diyorlar...**

Neden acaba? Neden aynı cümlelerde birleşiyor muhalif liderler?

Ya da biz neden bu kadar çok korkuyoruz? Evet, şahsen ben çok korkuyorum. Ülkemin ekonomik geleceğinden çok korkuyorum...

Bir devlet yönetiminin temel ilkeleri çökünce ileride nelerin yaşanabileceğinden çok korkuyorum.

17.07.2020

Bakınız, bugün bir kriz var, hatta kriz üzerine kriz yaşıyoruz. Daha da ileri gidelim ve resmi netleştirelim: Biz aslında derin bir ekonomik bunalım yaşıyoruz.

Ama bugün yaşadıklarımız bile ileride yaşanması muhtemel sorunların yanında küçük kalır. Asıl korkum haftalar, aylar ve hatta yıllar ilerledikçe yaşanabileceklerdedir.

Yapısal bozulma öyle bir kriz gibi kısa sürede çözülecek sorunlar değildir. Yapısal bozulmaları toplum bozulma aşamasında algılamakta zorluk çeker.

Bazı cümleler duyar ama "ya işler gayet iyi, ne diyorsun sen kardeşim" derler.

Oysa yapısal bozulmalar uzun sürede olur ve asıl sorun bozulma tamamlandığında ortaya çıkar.

Genel trend düşüştür; çöküştür.

Bakınız bugün ülke yönetim tarzı olarak yaşadığımız yapısal bozulmaya ekonomi açısından küçük bir örnek vereceğim:

Türkiye döviz krizlerinde hemen bir toparlanma yaşıyordu. Kur artışı ilk anda ekonomiyi vursa da, sonrasında yeni denge oluşuyordu.

Nisan 1994 krizine bakalım: 1993 yılında -6.433 milyon dolar olan cari açık 1994 yılında 2.631 milyon dolar cari fazlaya döndü. Ama 1994 yılı kriz olarak ekonomik küçülme yaşattı. Ya sonrası...

1995 yılı -2,339 milyon dolar; 1996 yılı -2.437 milyon dolar ve 1997 yılı -2.638 milyon dolar cari açık vermişiz ama yüzde 7'ler civarı bir büyüme sağlamışız.

Kur artışı (ya da TL'nin değer kaybı) hemen yeni dengeyi getirmiş.

2001 krizi ardından ne olmuş?

Yine benzer şekilde 2002 ve 2003 yıllarında hızlı toparlanma ve düşük dış açıkla ayağa kalkmışız.

Ya şimdi?

2016 yılında 3,0 lira olan Dolar/TL şimdi 7,0 lirada. 4 yılda TL yüzde 130 değer kaybediyor.

17.07.2020

2016 yılında 39,9 milyar dolar olan dış açık 2017 yılında kredi genişlemesi ile 58,6 milyar dolara çıkıyor. 2018 yılında kur zirve yapıyor, ekonomi duruyor ama dış açık sadece 40,8 milyar dolara düşüyor.

Bu yılın ilk beş ayında da 16,2 milyar dolar dış açık ve -16.720 milyon dolar da cari açık vermişiz.

Bu ne ifade ediyor?

Biz son 10 yılda adeta ekonominin temellerini bozmuşuz. Yabancı para göndermiş, biz de bir güzel yemiş-içmişiz.

Artık üretmiyoruz. Ya da üretimimiz ekonomik buhranda bile tüketimi karşılamıyor. Zaten o yüzden değil mi ki, son 6 ayda yüzde 5,30 büyüme oranı veriyor ama çalışan sayımız yüzde 2,65 azalıyor.

Ekonomik yapımız temel bir bozulma göstermiş. Bunu düzeltmek yerine daha da bozuyoruz.

Asıl tehlike ise ekonomideki bu yapısal bozulmanın yönetsel bozulma ile daha da kronikleşmesidir.

Bakınız, dün örnek verdim. Bazı ülkeler parlak geçmişlerini 40-50 yıldır yakalayamamıştır. Hatta her geçen yıl daha da geri gitmektedirler. Eğer hemen ama hemen önlem almazsak önümüzdeki 10-20 yıl için karanlık bir yapısal bozukluk süreci bizi bekleyebilir.

Umarım tehlikenin farkındasınızdır. Umarım neden çok korkmamız gerektiğini biraz anlayabilirsiniz.

Mesele Ülkemizdir.

Evlatlarımızın, torunlarımızın geleceğidir.